

Justiitsministri kõne ESTO 2019 kommunismiohvrite mälestustseremoonial
Maarjamäe memoriaali juures 3.07.2019

Kallid kaasmaalased!
Lugupeetud külalised!

President Lennart Meri on öelnud, et ESTO sündis igatsusest. Teine maailmasõda ja okupantide kuriteod vähendasid eestlaste arvu veerandi võrra. Ellujäänud pillutati mööda maailma laiali, itta ja läände. ESTO sündis eestlaste igatsusest oma kodumaa ja oma riigi järele. Mul on hea meel, et üle pika aja on ESTO jõudnud taas vabasse Eestisse, millest me kunagi võisime üksnes unistada.

Tere tulemast koju, head kaasmaalased!

Me oleme kogunenud täna siia Maarjamäele, et mälestada neid, kellele vaba Eesti jäigi üksnes unistuseks ja igatsuseks. Kes erinevalt meist ei jõudnud enam iial koju. Nendel mustadel tahvlitel siin on enam kui 22 000 kommunismiohvri nimed. See on kohutav arv, kuid see on kahjuks vaid väike osa meie tegelikest ohvritest.

Siinsamas künkanõlva taga on meri, üle mille pidid 1944. aastal kodumaalt põgenema kümned tuhanded inimesed. Kui paljudele neist jäi see viimaseks teekonnaks? Kui paljudele sai meri märjaks ja nimetuks hauaks? Ja kui paljud eluga pääsenud kustusid hiljem võõral maal koduigatsusest ja kaotusevalust?

Me ei jõua oma leina iial sõnadesse ja arvudesse panna. Neid ebainimlikke õudusi pole võimalik kirjeldada. Nõukogude võim ei võidelnud ainult meie riigi vastu. Võideldi kogu meie keele, kultuuri ja rahva vastu. Võideldi meie tuleviku vastu. Selleks, et enam kunagi ei sünniks Eesti riiki.

Kuid nagu kõlavad Juhan Liivi surematud luuleread siin minu selja taga sellel mustal seinal: langevad teele tuhanded – veel koju jõuavad tuhanded!

Kommunistidel ei õnnestunud tappa vabasse maailma pääsenud eestlaste unistust ja igatsust. Meie väike ja visa rahvas suutis iseendale truuks jääda kõigil mandritel,

kuhu saatus ta laiali pillutas. Truudus oma keelele ja kultuurile on liitnud meid seda tugevamini, mida vähem meid on olnud ja mida suurem on olnud oht iseennast kaotada. Selle kõige tugevamaks kinnituseks on ESTO. ESTO päästis Eesti Vabariigi unustusesurmast siis, kui paljud suurriigid oleksid eelistanud unustada tülikat mälestust Eesti Vabariigist.

Head kaasmaalased!

Meil armastatakse sageli rõhutada, et Eesti pole kunagi olnud nii jõukas nagu praegu ja Eestil pole kunagi läinud nii hästi nagu praegu. See on tõsi. Meie majandus kasvab, meie kultuur õitseb ja isegi meie rahvaarv on hakanud kasvama – tänu kodumaale tagasi pöörduvatele eestlastele.

Kuid see ei tähenda, et me võiksime muretult tulevikku vaadata. Eesti asub maakaardil täpselt samas paigas, kus 1940. aastal. Meie idanaabriks on jätkuvalt agressiivne suurriik, mis on ka sel sajandil korduvalt rünnanud oma naabreid, sõdib Ukrainaga ja on okupeerinud Krimmi poolsaare. Paljude Lääne-Euroopa riikide soov vaadata Euroopa Nõukogus Venemaa kuritegudele läbi sõrmede peaks meid kõiki valvsaks tegema. Me ei tohi sellega leppida!

Kui me tahame oma minevikust midagi õppida, siis üks suur õppetund on see, et Eesti ei tohi enam ial jääda üksi. Väikeriik on väga kergesti haavatav, kui ta ei mõtle kaugele ette. Eesti suudab ennast kaitsta, aga see kaitse on lühiajaline, kui meil pole liitlasi ja me jääme üksi. Me peame oma liitlassuhteid hoidma nagu oma kõige kallimat vara.

Teine sama tähtis õppetund on see, et me peame hoidma oma rahva ja ühiskonna ühtsena. Inimesi nende vaadete ja hoiakute pärast sildistades, oma rahva seast vaenlasi otsides murendame me oma ühiskonda. Me ei pea ühtmoodi mõtlema, kuid me peame ühtmoodi austama kõigi inimeste õigusi ja vabadusi. Ka nende inimeste omi, kes meie vaateid ei jaga ja kes meile ei meeldi.

Kallid kaasmaalased!

Me oleme täna kogunenud siia kommunismiohvrite mälestustseremooniale. See on kurb sündmus. Kuid sellest hoolimata võime me seista siin kommunismiohvrite memoriaali juures uhkelt ja püstipäi. Tuhanded küüditatud jäid Siberisse, tuhanded pagulased jäid võõrsile, kuid Eesti tuli tagasi.

Nõukogude Liit on juba ammu ajaloo prügikastis, kuid Eesti riik elab. Meie tõde osutus tugevamaks kui sada korda suurema vaenlase kurjus. Meie rahva

vabadusiha võitis vägivald. Meie pisike, kõigest miljoniline rahvas osutus tugevamaks kui maailma kõige jubedamad hirmuvalitsused. Ja selles on suuri teeneid ka ESTO-l, mis on ühendanud eestlasi kogu maailmas.

Ma tänan kõiki siinolijaid ja teie kaudu kõiki teie asukohamaade rahvaid ja valitsusi Eesti lootuste, demokraatlike väärtuste ja Eesti riikluse hoidmise eest!

Hinnakem ja armastagem oma riiki ja kaitskem seda kõikjal!

See on parim, mida me kõikide kommunismiohvrite mälestuseks teha saame!